

Outi Alanko-Kahiluoto vihr

Kirjallinen kysymys Kelan kuntoutuspsykoterapian jatkosta

Eduskunnan puhemiehelle

Kuntoutuspsykoterapian tavoitteena on parantaa henkilön työ- ja opiskelukykyä ja edellytyksiä työllistyä ja jatkaa työelämässä sekä ehkäistä henkilön siirtymistä työkyvyttömyyseläkkeelle. Kelan kuntoutuspsykoterapiat vastaavat tällä hetkellä noin puolta Suomessa annettavasta psykoterapiasta. Vuonna 2017 Kelan kuntoutuspsykoterapiaa sai Kelan tilastojen mukaan 36 000 ihmistä ja siihen käytettiin noin 67 miljoonaa euroa. Kuntoutujia oli vuoteen 2016 verrattuna noin 4 500 enemmän, ja kustannukset olivat yhtä kuntoutujaa kohti keskimäärin noin 1 860 euroa (vuonna 2016 1 847 euroa).

Terapiapäätökset tehtiin Kelassa yhdenmukaisilla kriteereillä. Lain mukaan Kansaneläkelaitos korvaa 16—67-vuotiaille työ- tai opiskelukyvyyn tukemiseksi tai parantamiseksi tarkoituksenmukaista kuntoutuspsykoterapiaa, jos asianmukaisesti todettu ja diagnosoitu mielenterveyden häiriö uhkaa henkilön työ- tai opiskelukykyä. Korvaaminen edellyttää, että henkilö on mielenterveyden häiriön toteamisen jälkeen ollut vähintään kolme kuukautta asianmukaisessa hoidossa. Asianmukaisella hoidolla tarkoitetaan terveydenhuollon yksikössä annettua hyvän hoitokäytännön mukaista hoitoa, johon sisältyy tarpeellinen lääketieteellinen, psykiatrinen ja psykoterapeuttinen tutkimus ja hoito. Kuntoutuspsykoterapia perustuu kuntoutujan hoidosta vastaavassa terveydenhuollon yksikössä tehtyyn yksilölliseen kuntoutuksen tarpeen ja soveltuvuuden arvioon sekä kirjalliseen kuntoutussuunnitelmaan. Kelan kuntoutuspsykoterapian etenemistä ja tavoitteita työkyvyn edistämiseksi arvioidaan vuosittain erikoislääkärin, psykoterapeutin ja asiakkaan itsensä toimesta sekä Kelan suosittamien mieliala- ja toimintakykyä mittaavilla menetelmillä.

Kelan kuntoutuspsykoterapian turvaamisessa on kyse periaatteellisista ja merkittävistä asioista. Psykoterapiaa tarvitsevien subjektiivinen oikeus psykoterapiakuntoutukseen on lakisääteistä. Lain ehdot täyttävällä potilaalla on myös aito valinnanvapaus valita itse psykoterapeuttinsa pätevistä Kelan hyväksymistä psykoterapiapalveluiden tuottajista. Oikeus perustuu lakiin Kelan kuntoutusetuuksista (566/2005). Ennen vuotta 2011 Kelan kuntoutuspsykoterapiaan pääsy oli harkinnanvaraista, ja sen toteutumista rajoitti kulloinenkin budjetti. Kelan kuntoutuspsykoterapian rahoitusperusta on lakisääteisesti turvattu sairausvakuutuslain kautta.

Tämän hallituksen sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila on marraskuussa 2016 ilmaissut eduskunnalle vastauksessaan kirjalliseen kysymykseen, että hallituksella ei ole suunnitelmia lakauttaa Kelan kuntoutuspsykoterapiaa (https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Kysymys/Documents/KKV_540+2016.pdf). Myös STM:n kuntoutuksen uudistamiskomitea on marraskuussa 2017 hallitukselle luovuttamassaan raportissa esittänyt, että Kelan kuntoutuspsykoterapiatoiminta jatkuisi toistaiseksi ennallaan ja että sen mahdollista siirtämistä maakuntien järjestämisvastuul-

Kirjallinen kysymys KK 100/2018 vp

le harkittaisiin aikaisintaan vuonna 2025. Ennen sitä kuntoutuksen uudistamiskomitea ehdottaa tehtäviksi selvitykset siitä, miten kuntoutujien oikeus psykoterapiaan voidaan turvata myös tulevaisuudessa, kuten se on nyt turvattu laissa Kelan kuntoutusetuuksista kuntoutujan subjektiivisena oikeutena.

Kelan kuntoutuspsykoterapian hyödyt löytyvät sen tuloksellisuudesta ja kustannustehokkuudesta. Psykoterapia on erittäin vaikuttava hoitomuoto: psykoterapiaa saaneiden asiakkaiden tilanne on hoidon jälkeen parempi kuin 80 prosentilla ilman hoitoa jääneistä asiakkaista. Kelan kuntoutuspsykoterapian tehtävä on lainkin mukaan edistää mahdollisuutta työhön ja opiskeluun. Vielä viime kaudella valiokunta oli lisäksi yksimielinen siitä, että oikeutta Kelan kuntoutuspsykoterapiaan pitää laajentaa nuoriin, jotka eivät enää tai vielä ole kiinni opinnoissa. Tätä pidettiin kustannustehokkaana tapana ehkäistä työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymistä. Yhden kuntoutujan vuosikustannukset vastaavat edelleen vain noin kahden viikon sairauspoissaolon kustannuksia työnantajalle ja Kelalle. Kelan järjestämä kuntoutuspsykoterapia onkin ollut mielenterveyspalveluiden toimivimpia rakenteita.

Jos Kelan kuntoutuspsykoterapia lakkautettaisiin, lakkaisi myös suomalaisten subjektiivinen oikeus psykoterapiaan. Muu lainsäädäntö kuin Kelan kuntoutuslainsäädäntö ei edes mainitse psykoterapiaa hoitona tai kuntoutuksena, jota jonkun tahon tulisi järjestää. Mikäli Kelan rahoitus kuntoutuspsykoterapian rahoittamiseksi siirrettäisiin maakunnille, olisi hyvin todennäköistä, että pääsy psykoterapiaan vaikeutuisi ja heikkenisi verrattuna nykytilaan. Tämä olisi katastrofaalista, sillä Kelan kuntoutuspsykoterapia on toimivin osa opiskelu- ja työikäisten suomalaisten mielenterveyspalveluita, ja se on tarkoitettu tilanteisiin, joissa työ- tai opiskelukyky on vaarassa. Kelan kuntoutuspsykoterapian lisäksi tarvitaan muita toisiaan täydentäviä mielenterveyspalveluita, kuten matalan kynnyksen mielenterveyspalveluita tai lyhytterapioita, jotta voidaan ehkäistä tarvetta turvautua yhteiskunnan kannalta kalliisiin erikoissairaanhoidon psykiatrian palveluihin.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Aikooko hallitus toimia STM:n kuntoutuskomitean ehdotuksen mukaisesti eli esittää Kelan kuntoutuspsykoterapioiden jatkamista toistaiseksi nykyiseen tapaan ja

miten hallitus varmistaa, etteivät Sipilän hallituksen maakuntauudistus ja sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistus vaaranna kuntoutuspsykoterapian jatkoa ja saatavuutta?

Helsingissä 22.3.2018

Outi Alanko-Kahiluoto vihr